

DORPSPLAN 't HARDE 2017

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. 't Harde, toen en nu	3
2.1 Bereikbaarheid	3
2.2 Diversiteit van inwoners	4
2.3 Bossen en landgoederen	4
2.4 Voorzieningen	5
2.5 Natuur en omgeving	5
3. Werkwijze	6
4. Visie op ons dorp	7
a. SWOT-analyse	8
5. Thema's Dorpsplan	9
5.1 Wonen, zorg & Welzijn	9
5.2 Economie & Toerisme	10
5.3 Natuur en Omgeving	12
5.4 Vrije tijd	13
5.5 Duurzaamheid	14
6. Actieplan	15
7. Aanbevelingen	16
8. Bijlage	17

1. Inleiding

Wat is de ziel van 't Harde? Met deze vraag sloot onze vorige burgemeester Frans de Lange zijn speech af die hij hield bij één van de dorpsavonden op 't Harde. Voor het Dorpscomité “Op 't Harde” reden om de handschoenen op te pakken om het initiatief te nemen om te komen tot een dorpsplan.

Het startsein voor dit Dorpsplan is op 26 november 2015 gegeven, door het samenstellen van een werkgroep. Vervolgens is een groep van ruim 20 enthousiaste inwoners van 't Harde onder het motto “'t Harde Vooruit” aan de slag gegaan en hebben het proces vorm en inhoud gegeven met als doel te komen tot een dorpsplan.

Wat is een dorpsplan eigenlijk? Een plan opgesteld vanuit een breed gedragen visie over de toekomst van 't Harde. Een visie waarin richting wordt gegeven aan hoe het dorp en de omgeving er de komende jaren uit zouden moeten zien. Een plan waarin staat wat Hardenezen willen behouden en versterken, hoe Hardenezen willen wonen en werken, recreëren en ontspannen. Als input voor het plan zijn er dorpsavonden geweest, zijn diverse inwoners geïnterviewd aan de hand van een vragenlijst en is volop gebruik gemaakt van de mogelijkheden van social media.

In het Dorpsplan staan onder andere een samenvatting van de kenmerken en kwaliteiten van het dorp, een toekomstvisie voor het dorp en buitengebied, voorgestelde initiatieven en een prioriteitsplanning.

Kortom: waar willen we naar toe met ons mooie dorp. Hoe ziet ons dorp er uit over 5 tot 10 jaar, wat is onze visie op de toekomst?.

Dit dorpsplan ligt nu voor u. Zijn wij er in geslaagd om de ziel van 't Harde te ontdekken? Wij denken van wel! Wij hopen dat de inwoners van 't Harde zich herkennen in dit plan en het zullen omarmen en ons zullen steunen bij de verdere uitvoering van het plan.

Actualiteit

Met dit dorpsplan leveren wij input voor de omgevingsvisie van de gemeente Elburg die in het kader van de nieuwe omgevingswet (2019) vastgesteld moet worden. Ons dorpsplan staat dan ook niet op zichzelf, maar kan als leidraad worden gezien voor de gemeentelijke aanzet voor wat betreft de omgevingsvisie. Verderop in het plan merken wij overigens ook op dat dit niet geldt voor de detailhandel structuur visie, hier is duidelijk sprake van een gemiste kans voor 't Harde. Hoe het dorpsplan tot stand is gekomen is een mooi voorbeeld van burgerparticipatie, een belangrijk onderdeel uit de omgevingsvisie.

De vijf door de gemeente Elburg geformuleerde hoofdthema's vanuit de omgevingsvisie komen allemaal terug in ons dorpsplan. Deze thema's zijn:

1. We hebben en houden leefbare kernen met een actieve samenleving
2. We bewaren de herkenbare omgevingskwaliteit en –identiteit voor de toekomst
3. In de hele gemeente hebben we een vitaal economisch klimaat
4. We wonen, werken en leven duurzaam, energieneutraal en klimaatbestendig
5. Onze kernen en voorzieningen zijn en blijven bereikbaar, nabij en toegankelijk

De hieruit voortkomende uitgangspunten en voorstellen vindt u terug in hoofdstuk 5 bij onze thema's, waarin wij ze benoemen onder de kopjes “wat willen we behouden” en “wat willen we bereiken”.

Wij gaan graag met de gemeente Elburg in gesprek om als pilot te fungeren om de Omgevingsvisie van de gemeente Elburg en het Dorpsplan 't Harde met elkaar te verbinden.

2. 't Harde, toen en NU

't Harde is een vrij jong dorp, dat omstreeks 1843 is ontstaan. Destijds was het nog een arm buurtschap met slechts drie huizen. Ons dorp was van oorsprong onderdeel van een oeroude route van de Hanzestad Elburg naar Epe. Op het stukje van het traject waar nu 't Harde ligt kwamen de reizigers op een hoger gelegen en veel beter tracé van zand en keileem. Ze reden 'op het harde', waaraan we onze naam te danken hebben.

In 1926 werd het eerste dorpshuis in gebruik genomen. In de jaren dertig had 't Harde een inwonertal van 175. Er waren nog geen veertig daglonershuisjes. De arbeiders werkten elders, want de schrale grond van 't Harde bood nauwelijks enige opbrengst. De wegen waren allemaal van zand, met uitzondering van een enkele grindweg, zoals de weg van Elburg naar Epe.

In 1963 stonden er 670 woningen en waren er plannen voor de bouw van minstens nog zo'n 600. Er waren destijds drie verenigingen: een zang-, een muziek- en een voetbalvereniging. Industriële bedrijvigheid werd door de gemeente - destijds Doornspijk, tegenwoordig Elburg - bewust ontmoedigd. 't Harde moest namelijk vooral een prettig dorp zijn om te wonen.

Vooral in de jaren 50, 60 en 70 is 't Harde sterk gegroeid, deze groei is grotendeels te verklaren door de impuls van de werkgelegenheid in de Luitenant Kolonel Tonnet Kazerne. Inmiddels heeft het dorp ca. 6.500 inwoners. In de afgelopen decennia is het dorp nauwelijks gegroeid. Met de huidige aanleg van de wijk Heidezooom neemt het aantal woningen weer wat toe.

Terugkijkend naar de afgelopen periode waarin gewerkt is aan dit dorpsplan komen ook met enige regelmaat de kenmerkende eigenschappen van ons dorp naar voren. De meest aansprekende willen we in willekeurige volgorde hier kort uitlichten.

2.1 Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van ons dorp kenmerkt zich door de spoorverbinding met Utrecht en Zwolle die is ontstaan door de aanpalende ligging van legerplaats Oldebroek en de directe verbinding met de A28. Recent zijn de verbindingen verder verbeterd met de vernieuwing van de Eperweg en specifiek het viaduct over de N309, wat bijvoorbeeld leidt tot een nog betere toegang naar de provincie Flevoland. De ligging van het dorp met deze uitstekende verbindingen is niet alleen van belang voor het dorp, maar voor de hele gemeente Elburg. De Eperweg wordt namelijk ook veel gebruikt door dagjesmensen die de gemeente Elburg bezoeken en door het beroepsvervoer richting de industrieterreinen in onze gemeente en de polder.

2.2 Diversiteit van inwoners

Er is een grote diversiteit van inwoners (groter dan in de kernen Doornspijk en Elburg). Dit komt voort uit de historie van het dorp dat in de beginjaren vooral is gegroeid door de vele militairen die werden geplaatst in de Luitenant-Kolonel Tonnetkazerne en hun woning zochten en vonden in ons dorp. Je kunt stellen dat het zijn van legerplaats een belangrijke plek heeft ingenomen in de historie en ontwikkeling van ons dorp.

Een klein deel van de inwoners is geboren en getogen op 't Harde, maar de meeste inwoners hebben zich de laatste decennia hier gevestigd. Vroeger was het een importdorp, maar dat is al lang niet meer zo. Naast import die 't Harde nog steeds zien als populair dorp, is er een ook een vaste kern van inwoners.

De historie maakt wel dat de diversiteit van inwoners groot is. Ze komen uit alle streken van ons land en brengen allemaal hun eigen 'cultuur' mee. Ondanks deze historie heeft de gemeenschap toch op onderdelen een eenheid gevormd.

't Harde is zoals gezegd onlosmakelijk verbonden aan de legerplaats. Ook bij recente bezuinigingen van Defensie bleef de kazerne op 't Harde gelukkig gespaard, waardoor een belangrijke werkgever behouden bleef voor ons dorp.

2.3 Bossen en landgoederen

Ons dorp wordt van alle kanten omgeven door mooie landerijen en prachtige bossen. Bijna elke inwoner van 't Harde kan binnen 5 minuten vanuit zijn of haar woning in de bossen staan. Gevolg is dat er veel hondenbezitters en natuurliefhebbers wonen in ons dorp.

Midden op 't Harde staat, omringd door bossen, het huis van meneer De Jongh. Dit huis met bosgebied staat in verbinding met de waterzuivering en de zandverstuiving, deze is gelegen op De Haere aan de westkant van het dorp. Dit is een uniek stukje natuur waar stuifzand het landschap bepaalt. Aan de oostkant van 't Harde bevindt zich het 'verbrande bos'. De benaming dateert uit 1970, toen een grote bosbrand het dorp bedreigde. Door het draaien van de wind is het dorp op het laatste moment gespaard gebleven. Aan de noordkant van het dorp liggen twee landgoederen: Schouwenburg en Zwaluwenburg. Daar worden o.a. natuurwerkdagen georganiseerd. Vooral Zwaluwenburg is een bijzondere locatie, daar is een natuur speeltuin en proeftuin dat als een grote toeristische trekpleister kan worden gezien.

2.4 Voorzieningen

Met de komst van een nieuw winkelcentrum zal het aantal winkels naar verwachting een stevige impuls krijgen. Er zijn voldoende sportmogelijkheden, diverse scholen, een aantal kerken, een bejaardentehuis, gemeenschapsruimten, fysiotherapie, huisartsen, tandarts en industrie. Ons dorp kenmerkt zich daarnaast door een aantal bijzondere voorzieningen die niet elk dorp heeft. Eén van de grootste attracties is openluchtzwembad de Hokseberg. Sinds 1958 trekt dit openluchtbad al bezoekers van alle leeftijden, die voor recreatieve doeleinden, instructiezwemmen en in verenigingsverband gebruik maken van het zwembad. De Hokseberg kwam tot stand met financiële hulp van het Ministerie van Oorlog. Het ontwerp was destijds van de Nederlandsche Heidemaatschappij en gold als het mooiste van Nederland. Militairen hebben de grond destijds uitgegraven voor de bassins.

2.5 Natuur en Omgeving

Daarnaast kent ook iedereen 'de Knobbel' waar vele zweetdruppels worden gelaten door enthousiaste toer- en sportfietzers die in een zo hoog mogelijk tempo deze berg willen beklimmen. Ook noemen we hier nog kort de verlichte kranen van Sindorf, de zandverstuiving en de kruidentuin van A. Vogel.

Samenvattend:

Dit jonge dorp heeft al een mooie geschiedenis opgebouwd. Ze vindt haar oorsprong in de legerplaats Oldebroek, dit maakt dat 't Harde beschikt over een uitstekende bereikbaarheid.

De cultuur van 't Harde kenmerkt zich door een grote diversiteit aan inwoners. Het dorp en haar omgeving is rijk aan natuur en recreatie, heeft voldoende voorzieningen en er is volop industrie (werkgelegenheid).

Uniek in het dorp is het Openlucht Zwembad, deze refereert ook weer naar de oorsprong, de legerbasis.

3. Werkwijze

Alvorens we komen tot de verdere uitwerking van het dorpsplan willen we in dit hoofdstuk kort verwoorden hoe het proces zich de afgelopen periode heeft afgespeeld. Want een dorpsplan komt niet zomaar tot stand en al helemaal niet als je het plan zoveel mogelijk het plan **van het dorp** wilt laten zijn.

Zoals in de inleiding reeds benoemd is de informele start van het proces geweest op 26 november 2015 toen de stuurgroep voor de eerste keer bij elkaar kwam. Daaraan voorafgaand was er al een bewonersavond geweest en besloot de gemeente het initiatief om te komen tot een dorpsplan ook financieel te ondersteunen. Bij de start van het proces hebben we ondersteuning gekregen van DKK Gelderland (Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland) waarbij we in het vervolg van het proces ook gebruik hebben gemaakt van het stappenplan zoals dat door DKK is ontwikkeld.

In het voorjaar van 2016 is een werkgroep opgericht, bestaande uit ruim 20 enthousiaste inwoners uit 't Harde. Zij zijn gezamenlijk gekomen tot het benoemen van de belangrijkste thema's die opgenomen moeten worden in het dorpsplan. Aan de hand van deze thema's zijn er in april 3 dagen interviews gehouden in het winkelcentrum en op een aantal strategische plekken in het dorp. Dit om zoveel mogelijk inwoners te vragen naar hun mening over het dorp en de toekomst daarvan. De uitkomsten van deze interviews maken zoveel mogelijk integraal onderdeel uit van het dorpsplan.

Dit alles leidt uiteindelijk tot een eerste concept dat eind oktober gereed is. Met dit concept gaat de werkgroep verder aan de slag om dit verder te verdiepen en op onderdelen te versterken. Met de resultaten van dit alles zijn we in januari 2017 naar het dorp terug gegaan in een informatieavond waar aan de hand van een aantal stellingen is gesproken over het dorpsplan en de toekomst van ons dorp. Dit bracht niet alleen een aantal nieuwe aandachtspunten in beeld, maar vooral veel bevestiging van datgene wat we reeds in beeld hadden. Voor ons een bevestiging dat we op de goede weg waren en konden gaan werken aan het vervolmaken van het dorpsplan.

Eind april 2017 is het zover; een nieuw concept is gereed en wordt binnen de werkgroep van commentaar voorzien. Aanpassingen worden nog gedaan waarna het nieuwe concept met stakeholders zal worden besproken. Het gaat dan om partijen zoals de woningbouwvereniging, thuiszorg, de kerken en de gemeente Elburg. Met de uitkomsten van dat gesprek komen we toe aan het finale redigeren van het dorpsplan. En daar is het dan! Medio juni is het plan gereed en kan het worden aangeboden aan het Dorpscomité. Daarna zal het worden aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouder van de gemeente Elburg.

En nu?

Naast een vooruitblik hoe we vinden dat ons dorp er over 5 jaar uit moet zien, zijn er ook een aantal concrete acties benoemd. Sommige voor de wat kortere termijn, maar ook een aantal voor de langere termijn. Wij spreken de hoop en de verwachting uit dat het dorpsplan bij velen op een dusdanige wijze enthousiasme zal losmaken dat vele inwoners van 't Harde zullen opstaan om met zijn allen werk te maken van deze actiepunten en er voor te zorgen dat ons dorp nog mooier en leefbaarder zal worden dan nu al het geval is!

4. Visie op ons dorp

De inwoners van 't Harde zijn over het algemeen tevreden over het dorp. Dit komt vooral door de vele sterke punten die het dorp kenmerkt en waarvan men vindt dat deze behouden moeten worden, ook voor de langere termijn. Het gaat er dan met name om dat 't Harde:

- een dorp is en blijft waar je graag woont omdat je middenin de natuur woont, met een kleinschalig dorps karakter.
- een dorp is waar veel voorzieningen zijn en behouden blijven zoals bijvoorbeeld verzorgingshuis of een alternatief daarvoor, bibliotheek, multifunctioneel centrum, wijkontmoetingscentrum, sportvoorzieningen en zwembad.
- een heerlijke plaats blijft om te wonen met en voor mensen van diverse afkomst, voor rustzoekers maar waar ook op gezette tijden wat te beleven valt. Oftewel ruimte voor diversiteit, rust én "reuring".
- nu voorzieningen kent die verspreid zijn over het dorp. Daar waar mogelijk zal steeds worden gezocht naar mogelijkheden tot verdere concentratie en samenvoeging van voorzieningen naar het centrum van het dorp zodat het voor alle inwoners van 't Harde beter bereikbaar wordt.
- een centrumplein krijgt dat steeds meer sfeer krijgt en de functie van 'Elkaar Ontmoeten' voor alle dorpsbewoners krijgt. Een plein waar steeds meer voorzieningen komen en vaker evenementen worden georganiseerd met voor 'elk wat wils'.
- groeit door de uitbreidingswijk Heidezoo en kleinschalige in- en uitbreiding van woonwijken die het dorps karakter niet verstoren en de belangrijke woongenot-kernwaarde 'natuur' niet in gevaar brengen. Door de groei van het dorp floreert het nieuwe winkelcentrum en kunnen ondernemers er een goede boterham verdienen ondanks de verdere opkomst van online winkels.

- een dorp is waar het groene karakter wordt versterkt door voorop te lopen met duurzaam bouwen. We vragen de gemeente om op dit gebied in 't Harde nieuwe initiatieven te ontwikkelen (te denken valt aan een nieuwe woonwijk met 'nul op de meter' en nieuwe woonvormen voor inwoners die bijzondere zorg nodig hebben).
- bruist door de nieuwe aanwas van jongere gezinnen, die voldoende faciliteiten op 't Harde hebben om hun twee banen te kunnen uitvoeren. Het woningaanbod is divers: van sociale woningbouw tot gelijkvloerse woningen voor ouderen met 'zorg om de hoek' en van laagdrempelige, duurzame koopwoningen tot villa's.
- de behoefte aan meer industrieterrein (omdat de bestaande terreinen vol zijn en de regionale terreinen niet in de behoefte voorzien) mogelijk kan faciliteren door de gemeente de mogelijkheden naar uitbreiding van bedrijventerrein 't Spoor te laten onderzoeken. Dit is goed voor de economische kracht van 't Harde en voorkomt dat er onnodig meer verkeer door het dorp gaat naar de bedrijventerreinen bij de kern Elburg.
- uitstekend bereikbaar blijft via snelwegen en openbaar vervoer en daarmee een belangrijke functie blijft houden als toegang van de gemeente Elburg en de provincie Flevoland en doorgang naar de andere kernen van de gemeente
- Een dorp is dat vooroploopt in de ontwikkelingen gericht op duurzaamheid.

Aan de hand van deze sterke punten van ons dorp en de wensen die er ook zijn, zijn we gekomen tot de uitwerking van een aantal thema's in het volgende hoofdstuk.

De onderstaande SWOT-analyse is tot stand gekomen met het dorpscomité 't Harde, het sociaal team, de wijkteams van de wijkverpleging en zal zich nog verder moeten ontwikkelen.

Sterkte	Zwakte
✓ Sociale controle onderling ✓ Diversiteit aan inwoners ✓ Buurtprojecten ✓ Samenwerkingspartners in wijkcentra ✓ Diversiteit aan verenigingen ✓ Natuur ✓ Bereikbaarheid en ligging ✓ Zwembad	- Professioneel hulpaanbod onvoldoende benut/bekend - Weinig commitment aan nieuwe ontwikkelingen - Diversiteit aan inwoners
Kansen	Bedreigingen
❖ Actieplan Dorpsplan ❖ Toerisme ❖ Matches maken in het Sociale Domein ❖ Activiteiten organiseren	• Te weinig samenhang tussen voorzieningen en verenigingen • Inwoners voelen zich achter gesteld ten opzichte van kern Elburg • Onvoldoende afstemming met en samenwerking tussen de kernen binnen de gemeente Elburg

5. Thema's Dorpsplan

Om het dorpsplan zo helder mogelijk te kunnen presenteren, heeft de werkgroep vanuit de vele input een aantal thema's gedefinieerd en uitgewerkt:

- Wonen, Zorg & Welzijn
- Economie & Toerisme
- Natuur & Omgeving
- Vrije Tijd

De speerpunten die binnen een thema aan bod komen, kunnen gevolgen hebben binnen meerdere thema's. Bijvoorbeeld: als initiatief worden nieuwe evenementen voor de lokale bevolking voorgesteld. Deze kunnen:

1. Zorgen voor een sterkere sociale verbondenheid tussen de inwoners.
2. Aantrekkingskracht uitoefenen voor de omgeving en toeristen, waardoor de economie zich verder ontwikkelt.

Dit betekent dat dit speerpunt zowel binnen het thema Wonen als het thema Economie & Toerisme valt, terwijl het maar in één van beiden genoemd wordt. Het gaat uiteindelijk om de onderlinge relatie tussen de verschillende thema's.

5.1 Wonen, Zorg & Welzijn

5.1.1 Wonen

Ons dorp is op dit moment vooral een plaats om te wonen, het is een forensenplaats. Mensen werken veelal elders maar kiezen in dat geval voor 't Harde als woonplaats gezien de goede bereikbaarheid, de natuurlijke omgeving en de diversiteit. Geconstateerd kan worden dat de bevolking van ons dorp vergrijst, vandaar ook de vraag of ons dorp nog wel aantrekkelijk genoeg is voor jonge gezinnen? Moet de woningvoorraad niet beter worden afgestemd op de veranderde bevolkingssamenstelling? Hoe laten we het wonen beter aansluiten bij het gewenste groene en duurzame imago van ons dorp? Vragen waar een antwoord op moet komen om het woongenot in 't Harde te versterken en het dorp een toekomstperspectief te bieden.

Wat willen we behouden?

Bewoners zijn over het algemeen tevreden over het wonen in 't Harde. In de gehouden enquête geven de inwoners het dorp gemiddeld een 6,9. De pluspunten van het dorp gerelateerd aan wonen zijn o.a.: de bereikbaarheid van het dorp (A28), de omgeving (bos, natuur, groen, landelijk, rust), het station, ruimte om jezelf te zijn, het zwembad en een fijne wijk/buurt om in te wonen.

Wat willen we bereiken?

We weten waarom de inwoners in 't Harde zijn gaan wonen. We weten ook dat ze er veelal willen blijven wonen. Dit betekent iets voor het type woningen dat aanwezig moet zijn. De gemeente zou de behoefte naar type woningen opnieuw in kaart moeten brengen. Gelet op de vergrijzende bevolking moet prioriteit gegeven worden aan aanpassing van de bestaande woningvoorraad (wat betreft geschiktheid voor oudere mensen of mensen met een beperking). Uitbreiding van de woningvoorraad met type woningen die er nu niet zijn en aansluiten bij ons gewenste groene en duurzame imago. 't Harde moeten we aantrekkelijk houden/maken voor jeugd en jonge gezinnen. Er moeten mogelijkheden komen om meergeneratie-woningen, op te nemen in het huur/koop segment. Deze tijd vraagt dringend om nieuwe woon-, zorg-, werk- en bouwvormen, waarbij duurzaamheid HET uitgangspunt is. Ons dorp is bij uitstek de plek om te experimenteren met duurzaam bouwen. Op de bouwlocaties op het terrein van de voormalige Petraschool en het Poshuis kunnen deze initiatieven heel goed worden uitgevoerd. Initiatieven moeten zo optimaal mogelijk passen in het dorpse groene en duurzame karakter.

5.1.2 Zorg & Welzijn

't Harde moet een dorp zijn en blijven met tevreden bewoners. 't Harde moet een levensloopbestendig dorp zijn. Voor alle fasen van je leven moet je er kunnen blijven. Kleinschaligheid en sociale contacten zijn belangrijk, mensen moeten elkaar kennen, een rijk verenigingsleven met cultuur en sport

Wat willen we behouden?

We doen hier dingen primair voor de eigen bewoners want de bevolking is onze primaire doelgroep. Nu geven de bewoners 't Harde een 6,9. Dit moet naar minimaal een 8,0. Voorzieningen die het 'blijven wonen' in 't Harde mogelijk maken staan onder druk, maar moeten behouden blijven. Hier moet meer duidelijkheid komen vanuit de gemeente en de betreffende instellingen. Mensen willen in 't Harde blijven wonen ook als ze oud en/of hulpbehoevend worden. Meer toekomstzekerheid is nodig.

Wat willen we bereiken?

Het nieuwe winkelcentrum moet zo optimaal mogelijk bereikbaar zijn voor **alle** inwoners van ons dorp, met name voor onze ouderen. Daarbij moet het winkelcentrum een ontmoetingsplek zijn waar de inwoner van 't Harde graag naar toe gaat in de wetenschap dat hier reuring is en waar ontmoetingen plaats vinden. In het winkelcentrum moeten derhalve voorzieningen komen die ontmoeting stimuleren, denk bijvoorbeeld aan bankjes.

We moeten een paar keer per jaar een mooi dorpsmoment hebben gericht op de eigen bewoners.

Geen grote evenementen in 't Harde, het dorps karakter moet worden behouden.

Er moet een onderzoek komen naar de behoefte aan woningen waar ouderen kunnen blijven wonen met ondersteuning van thuiszorg (levensloopbestendig / Domotica).

5.2 Economie & Toerisme

Het dorpscentrum van 't Harde bestaat uit een winkelplein dat grenst aan de Eperweg (de doorgaande weg van Elburg richting de A28 en Epe). Naast vestigingen aan het Centrumplein zijn ook aan de Eperweg verschillende winkels gevestigd. Ook is er op sommige plekken in de woonwijk nog detailhandel gevestigd zoals een rijwielbedrijf, een doe-het-zelf-zaak, een audiozaak en ook een Chinees restaurant.

Het centrum bestaat uit circa 15 winkelunits. Behalve winkels in de opgeleverde fase 1 (2014) van het winkelhart (Boni, slager en boekenwinkel) zijn er enkele winkels aan de Eperweg. De tweede fase voor het winkelhart wordt in het voorjaar van 2017 opgeleverd waar een tweede supermarkt wordt

gevestigd en ruimte ontstaat voor overig dagelijks winkelaanbod (o.a. ook HB en de slijterij). Het aanbod is vooral gericht op inwoners van het eigen dorp. Na afronding van fase 2 staat fase 3 gepland. Met de realisatie van deze fase zal het winkelcentrum van 't Harde hopelijk weer een compleet winkelaanbod bieden voor de inwoners van 't Harde en de vele passanten.

't Harde heeft twee bedrijventerreinen: Het Spoor en De Koekoek. Bedrijventerrein De Koekoek grenst aan de kern van 't Harde en kan niet worden uitgebreid. Het is wel belangrijk dat het terrein aantrekkelijk blijft voor bedrijven zodat deze niet hoeven uit te wijken naar andere locaties. Bedrijventerrein het Spoor is kleinschalig, maar ligt wel op een ideale locatie bij het spoor en de A28.

De ligging van 't Harde zou vermoeden dat er ook ruimte is voor ondernemen en activiteiten in de toeristische sector. Helaas wordt er momenteel nauwelijks iets gedaan op dit gebied. Hier zien wij kansen en (grote) mogelijkheden! Hierbij moet overigens worden opgemerkt dat horeca en daaraan gerelateerde winkels (o.a. frietkraam, bakkerij, ijssalon) redelijk tot goed vertegenwoordigd zijn in ons dorp.

Wat willen we behouden?

Voor de leefbaarheid van het dorp is voldoende lokale werkgelegenheid van groot belang. De bedrijventerreinen functioneren nu als zodanig en zijn voldoende gevuld. Deze bedrijventerreinen dienen behouden te worden en daar waar mogelijk (het Spoor) uitgebreid te worden om ook voor de toekomst voldoende werkgelegenheid te kunnen bieden. De bestaande detailhandel willen we minimaal behouden maar ook daarvoor geldt dat door de ruimere mogelijkheden van het nieuwe winkelcentrum aanvulling gewenst is.

Wat willen we bereiken?

De ligging en bereikbaarheid zijn economisch gezien dé sterke punten van 't Harde. Er zou veel meer gedaan kunnen worden om dit voordeel te benutten. Voor de bedrijventerreinen en de detailhandel gaat het dan om minimaal te behouden en versterken wat we nu al hebben, waarbij met name bedrijventerrein het Spoor kansen biedt!

Gezien de gunstige ligging, pal aan de A28, zou de Gemeente Elburg onderzoek moeten doen naar uitbreidingsmogelijkheden. Als hier mogelijkheden blijken is een groei van het bedrijfsleven reëel, zonder dat de lokale wegen en de kernen worden belast door verkeersstromen. Deze locatie biedt grote kansen voor volumineuze detailhandel, maar ook voor het lokaal ondernemerschap uit de gemeente Elburg, dat zich richt op de regio.

Gezien de zeer gunstige ligging van station en A28 zo dicht bij elkaar zou het mogelijk kunnen maken om 't Harde een transferium te laten worden voor de gehele NW-Veluwe. Niet alleen als stimulans voor toerisme, maar ook als een soort overstap voor (zakelijke) reizigers. Voorwaarde is wel een Intercity station voor de sneltreinen om de verschillende bestemmingen in het Noorden en het Westen te kunnen bereiken.

De detailhandel in 't Harde is al jaren een zorgenkindje. De realisatie van het nieuwe winkelcentrum komt eindelijk op gang. De diversiteit in het aanbod is op dit moment echter ver te zoeken. Met de

komst van het nieuwe winkelcentrum komen er eindelijk mogelijkheden voor herstel. Dit is hard nodig aangezien 'de loop' er volledig uit is. Zowel gemeente als belangenorganisaties zullen er alles aan moeten doen om 't Harde weer op de kaart te zetten als aantrekkelijk winkelgebied, voornamelijk voor de eigen inwoners maar ook voor de vele passanten. Partijen zullen moeten investeren en met aantrekkelijke voorwaarden er voor moeten zorgen dat er een haalbaar vestigingsklimaat in het nieuwe winkelcentrum ontstaat.

Wij herkennen ons dan ook niet in de concept detailhandelsstructuurvisie van de gemeente Elburg zoals deze recentelijk is opgesteld. Termen als afnemende behoefte, reële kans op leegstand, verdringen van winkels en het onder druk komen van kwaliteit binnen het winkelaanbod op 't Harde passen niet in het toekomstbeeld van ons dorp. Wij vinden het dan ook een gemiste kans om in deze visie onvoldoende in te zoomen op het huidige winkel- en horecapotentieel en de uitbreidingsmogelijkheden in ons dorp, niet alleen voor onze eigen inwoners maar zeker ook voor bezoekers van ons dorp en de omgeving.

De horeca- en de recreatieve sector moeten de handen ineen slaan en de samenwerking op het gebied van toerisme zoeken met vergelijkbare initiatieven in Elburg. De mooie omgeving rondom en specifieke kenmerken en voorzieningen van ons dorp lenen zich bij uitstek voor dagjesmensen om een bezoekje te brengen. We kunnen dit realiseren door met name in te zetten op aantrekkelijke fietsroutes langs de vele mooie plekjes in de directe omgeving van ons dorp, de vele bezienswaardigheden moeten beter zichtbaar gemaakt worden in diverse uitingen, maar ook op de bewegwijzering. Het dorp 't Harde heeft nog een hele slag te maken op het gebied van marketing. Hoe gaan we al het moois dat ons dorp biedt op een goede manier vermarkten? Een goed begin zou zijn om het Centrumplein echt HET centrum te laten zijn van ons dorp waar het goed toeven is.

5.3 Natuur en Omgeving

Vanaf welke windrichting je 't Harde ook binnenkomt: nergens rijd je lange tijd door eindeloos anonieme woonwijken, industriecomplexen, megastallen, glastuinbouw of brede, rechte rondwegen. Vanaf alle kanten benader je 't Harde via een karakteristiek landschap: afwisselend bosgebied, landgoederen, weilanden met koeien, oude boerderijtjes, beukenlanen, zandverstuivingen. De Bovenweg vormt de grens van het bosgebied van de Veluwe (natura 2000 gebied) met het landschap van de randmeerkust. Hier tussenin ligt het karakteristiek kampenlandschap. In en langs de rand van de Veluwe, is een bijzonder kleinschalig en grillig patroon van houtwallen en -singels op perceelgrenzen aanwezig en van verspreid gelegen agrarische en niet agrarische erven. Kerkpaden en veendriften verbinden de hoge droge zandgronden met de lagere veengebieden. Deels zijn deze nog steeds in het landschap te zien en zijn ze in gebruik als wandelpad waarmee een belangrijke recreatieve functie in het buitengebied wordt vervuld.

't Harde is veel meer dan haar bebouwde kern. De ligging, op de rand van de Veluwe, bos en heide, een kleinschalig kampenlandschap met typerende boerenerven, landgoederen en de weidegronden aan het Veluwemeer, is landschappelijk en ecologisch gezien uniek. Dit is de achtertuin van iedere bewoner en dat wordt door de inwoners van ons dorp dan ook als zodanig hoog gewaardeerd.

Wat willen we behouden?

De kleinschaligheid van de dorpskern maakt dat je vanuit iedere straat binnen 5 minuten lopen in een bos of een aantrekkelijk landschap bent. Uit de enquête blijkt dat het merendeel van de bewoners met enige regelmaat in het bos wandelt. De natuur in de directe woonomgeving krijgt een hoge waardering van de inwoners van 't Harde.

Wat willen we bereiken?

Het landschap rondom 't Harde is uniek en moet daarom optimaal beschermd worden tegen verstedelijking, vervuiling, ongewenste infrastructuur en lawaai. Het groene karakter van 't Harde en omgeving zou nog veel beter zichtbaar gemaakt moeten worden en terug moeten komen in toekomstplannen voor het dorp, zodat het extra aantrekkelijk wordt ons dorp te bezoeken. Het is belangrijk dat ook de jeugd zich bewust is van de unieke kwaliteiten van deze omgeving.

Onveilige (verkeers)situaties moeten aandacht krijgen van de gemeente en worden aangepast.

Voor locaties in het dorp die voor kortere of langere tijd op herbestemming wachten moet ruimte zijn voor (tijdelijke) herontwikkeling zodat deze kunnen worden ingezet om het wonen en leven in het dorp te veraangename. Bewoners moeten worden uitgedaagd om met creatieve ideeën te komen.

5.4 Vrije tijd

De bewoners houden zich met name in kleinere kringen bezig met diverse activiteiten, verenigingen, kerken en andere verbanden. Er is een groot aanbod van sportverenigingen, zo kan er een keuze worden gemaakt uit o.a. tennis; jeu de boules; zwemmen; voetbal; fitness en vechtsporten; scouting; gymnastiek; volleybal etc. Voor de ouderen worden er diverse activiteiten georganiseerd in wijkontmoetingscentrum Jeanne d'Arc en de jeugd kan elkaar ontmoeten in de Toko bij het zwembad. In de weekenden als de discotheek The Break is geopend is ook dit een ontmoetingsplek bij uitstek voor de jeugd van 't Harde en de omgeving.

Wat willen we behouden?

Het bestaande aanbod voor sport moet ongewijzigd blijven. De voorzieningen zijn van een hoge kwaliteit en goed bereikbaar voor alle inwoners uit ons dorp. Het is opmerkelijk dat er zoveel sportverenigingen zijn met een grote verscheidenheid van aanbod. Het lijkt erop dat de Hardenezen erg sportminnend zijn.

Ook activiteiten die de inwoners met elkaar in verbinding brengt moeten behouden blijven voor ons dorp en daar waar mogelijk versterkt worden. We denken dan bijvoorbeeld aan de jaarlijkse Hemelvaartsmarkt bij SV 't Harde, Defensieactiviteiten zoals open dagen en het Artillerie Museum op het Artillerie Schietkamp, de open Atelierroute, Vrijwilligersdagen op de landgoederen, het hutten bouwen door de jeugd en het jaarlijks door het Dorpscomité georganiseerde Winterfeest. Activiteiten die over het algemeen goed bezocht worden door onze inwoners, zodat geconstateerd worden dat deze activiteiten in een behoefte voorzien. Wat opvalt is dat de bebording richting deze parels in ons dorp nog wel eens te wensen overlaat.

Wat willen we bereiken?

Er bestaat weinig samenwerking tussen de verschillende organisaties die actief zijn in ons dorp. Dat geldt voor sportverenigingen, maar zeker ook voor de kunstbeoefening. Ook voor wat betreft het bekend maken van activiteiten is zeker een stap te maken en zien we kansen in de ontwikkeling daarvan. Denk bijvoorbeeld aan gebruik van sociale media, maar ook aan het netwerken met externe organisaties om ons dorp en de schoonheid daarvan onder de aandacht te brengen.

Dat betekent dat veel Hardenezen, maar ook mensen uit de omgeving niet weten welke activiteiten er zijn en/of waar de sterke punten van ons dorp liggen. Binnen de werkgroep zijn enkele ideeën gelanceerd en bestaande initiatieven gememoreerd om de bewoners actiever te laten worden in hun eigen omgeving in sport, kunst en cultuur. Naast de bestaande kerkelijke en verenigingsactiviteiten is er plaats voor meer samenwerking om de cohesie van de bevolking te verbeteren. Benut daarbij vooral de sterke kanten van het dorp en de omgeving.

5.5 Duurzaamheid

Duurzaamheid blijkt een belangrijk thema in de toekomst van ons dorp. Het loopt als een rode draad door onze toekomstvisie op de diverse thema's. Zo zien we graag dat er duurzaam wordt gebouwd bij nieuwe ontwikkelingen in ons dorp en staat duurzaam gebruik van de mooie natuur en de omgeving als belangrijk aandachtspunt in ons dorpsplan. Ook bij het verder uitwerken van onze visie op economie en toerisme zien wij veel kansen om duurzaamheid toe te passen, bijvoorbeeld door het realiseren van meerdere oplaadplekken voor elektrische auto's en fietsen en het bevorderen van het vestigingsklimaat voor bedrijven die zich op het gebied van duurzaamheid willen onderscheiden. Wij denken dat ons dorp vele kansen biedt voor diverse duurzaamheidsontwikkelingen die we de komende jaren verder willen uitwerken. Dit past ook in de ambitie van de gemeente Elburg om in 2050 een klimaat neutrale gemeente te zijn.

6. Actieplan

Het dorpsplan is een visiedocument over hoe ons dorp er over 5 – 10 jaar uit zou moeten zien. Maar dat wil niet zeggen dat we nu maar achter over moeten leunen om te zien of onze visie ook daadwerkelijk een juiste weergave van de werkelijkheid is over 5 tot 10 jaar. Als we dat doen kunnen we nu al constateren dat alle tijd en energie die we in dit dorpsplan hebben gestopt voor niets is geweest. We moeten vandaag al beginnen om er voor te zorgen dat 't Harde “morgen” ons dorp is waar we graag willen wonen, verblijven en onze vrije tijd willen doorbrengen.

Vandaar dat we dit dorpsplan afsluiten met een actieplan. Acties en ideeën van de inwoners zelf, komend uit persoonlijke gesprekken, interviews en input op de dorpsavonden en zoveel mogelijk verweven in de eerste hoofdstukken van ons dorpsplan.

In sommige gevallen concreet en in andere gevallen wat minder. In sommige gevallen voor de korte termijn, maar vaak ook voor de lange termijn. Dan weer op het eerste oog onhaalbaar, maar vervolgens met een blik naar een mooie toekomst voor ons dorp. Maar ALTIJD met de intentie om ons mooie dorp mooi te laten zijn waar het moet en mooier te laten worden daar waar het KAN! Een dorp waar het naast mooi zijn ook goed wonen en leven is.

Wij hebben het actieplan, waaraan wij ons als werkgroep volledig committeren, in zijn geheel opgenomen als bijlage van dit dorpsplan. De hierin genoemde acties zijn het resultaat van de input van inwoners en andere betrokkenen tijdens de diverse bijeenkomsten die de afgelopen periode hebben plaatsgevonden.

7. Aanbevelingen

Dit dorpsplan is opgesteld in opdracht van het Dorpscomité. Met het aanbieden van het dorpsplan aan het Dorpscomité wordt deze opdracht als afgerond beschouwd en wordt het Dorpscomité eigenaar van het dorpsplan en verantwoordelijk voor de uitvoering.

Het is aan te bevelen om:

- Verantwoordelijkheid te nemen en de regie te voeren
- Dorpsplan te presenteren aan het dorp
- Zoveel mogelijk mensen en organisaties te betrekken
- Successen te vieren: *reuring!!*

Gezien de betrokkenheid van de gemeente Elburg in de aanloopfase zal het dorpsplan worden aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraad.

Het is het Dorpscomité aan te bevelen om de gemeente Elburg te wijzen op hun taak en verantwoordelijkheid nl.:

- Zorg te dragen voor begeleiding en facilitering bij het vervolg
- Initiatief te nemen in de gemeentelijke actiepunten
- Inbedding in het reguliere beleid en hiervoor middelen beschikbaar stellen

Dit dorpsplan zegt veel over de toekomst van het hele dorp en kan dan ook alleen een succes worden als iedereen hierin zijn verantwoordelijkheden neemt. Dat hoeft niet alleen individueel, maar kan ook in gezamenlijkheid binnen wijken, buurten of verenigingen.

Het is het Dorpscomité aan te bevelen om de inwoners van 't Harde te stimuleren:

- Actief mee te doen en te denken met het Dorpscomité
- Zoveel mogelijk uit te gaan en gebruik te maken van eigen kwaliteiten en interesses

Nawoord

Dit plan is tot stand gekomen dankzij de input van velen. Daarmee is het ook echt een plan van ons allemaal geworden. Wij zijn als inwoners van 't Harde dan ook allemaal verantwoordelijk voor de vervolgstappen voortkomend uit dit plan. Wij kunnen nu laten zien dat we echt voor ons dorp willen gaan en dat het niet bij een plan blijft!

't Harde, juni 2017.

8. Bijlage

Omschrijving	Actie	Eigenaar	Termijn*
De detailhandel moet zich verenigen en zich sterk maken voor de toekomst. Van afwachten naar initiatief nemen.	Activeer de slapende ondernemersvereniging.	Middenstand	Kort
De huurprijzen in het centrum moeten in aanvang omlaag om vestiging aantrekkelijker te maken.	Maak een plan met aantrekkelijke aanvangshuren of andere aantrekkelijke vestigingsvoorwaarden, o.a. voor horeca ondernemers.	Eigenaren vastgoed en Gemeente Elburg	Kort
Het centrum moet weer gaan leven. Ondernemers voeren hier samen mooie acties die consumenten naar het centrum trekken.	Biedt consumenten gezamenlijke winkeliersacties aan.	Middenstand	Middellang
In het centrum moet een toeristisch informatiepunt komen.	Realiseer een toeristisch info punt.	Middenstand	Middellang
Toon al het mooie dat ons dorp heeft zoals landgoederen; natuur; A. Vogeltuinen etc.	Ontwikkel fiets- en wandelroutes gericht vanuit 't Harde. Zorg voor goede bewegwijzering en zet in op arrangementen en aantrekkelijk verpozen.	Gemeente Elburg Geldersch Landschap	Kort
Bedrijventerrein het Spoor heeft een zeer gunstige ligging.	Onderzoek de mogelijkheden voor toekomstige uitbreiding.	Gemeente Elburg	Lang
Herstel de positie van ons centrum naar een volwaardige boodschappenfunctie die de concurrentie met de omgeving aankan.	Stel marketingbudget beschikbaar aan de ondernemersvereniging	Gemeente Elburg	Kort
Actieve zorg voor het unieke landschap.	Richt een structurele werkgroep op die signaleert richting en communiceert met de gemeente Elburg. Organiseer educatieve activiteiten voor de jeugd rondom natuur(speeltuinen) en zwerfvuilacties		Middellang
Maak combinaties van diensten zodat voorzieningen in het dorp open kunnen blijven	Organiseer een ZZP café in de bibliotheek		Kort
Duurzaamheid bevorderen	't Harde als voorloper gebruiken op het thema groen en duurzaamheid bij het ontwikkelen van nieuwe woningbouwlocaties		Middellang
Bouw levensloopbestendig	Afstemmen met Gemeente en Uwoon om levensloopbestendige woningbouw te stimuleren en op te nemen in het huur- en koopsegment	Gemeente Elburg / Uwoon	Lang
Experimenteer met nieuwe vormen van zorg	Doel is om de bewoners van het dorp zo lang mogelijk te kunnen huisvesten in een vertrouwde omgeving	WZU	Lang
Organiseer activiteiten zoveel mogelijk in samenwerking met meerdere organisaties	Oprichten van een structurele activiteiten werkgroep die activiteiten organiseert voor en communiceert met de bewoners van 't Harde. De werkgroep is een afspiegeling van de inwoners van ons dorp	Inwoners	Kort

	Maak voor het organiseren van deze activiteiten zoveel mogelijk gebruik van de sterke kanten van het dorp. Denk bijvoorbeeld aan een (kleinschalig) festival op de Zandverstuiving.	Inwoners	Kort
Zorg voor goede infrastructuur naar en in het winkelcentrum	Het winkelcentrum moet goed bereikbaar zijn voor alle inwoners en uitnodigen voor bezoek en ontmoeting, bijvoorbeeld door het plaatsen van bankjes of andere ontmoetingsmogelijkheden.	Gemeente	Kort
Centrale informatievoorziening	Maak een website met alle informatie voor en door inwoners van 't Harde die eenvoudig te vinden is en alle informatie over ons dorp geeft	Inwoners	Kort
Verenigingsdag	1 x per jaar gezamenlijke activiteit door alle (sport)verenigingen in 't Harde	Verenigingen	Kort
Muziek	Muziekconcerten op prominente plekken in en rondom het dorp (landgoederen, zandverstuiving)	Muziekverenigingen	Middellang
Samenwerking op gemeentelijk niveau	Betere samenwerking en communicatie ten aanzien van aanbod voorzieningen m.b.t. mantelzorg, vrijwilligerswerk, enz.	St Wiel, kerken, gemeente enz.	Kort
Realiseren transferium	Gunstige ligging van station en A28 zo dicht bij elkaar: transferium voor de gehele NW-Veluwe. Stimulans voor toerisme, overstap voor (zakelijke) reizigers. Voorwaarde: Intercity station.	NS; Gemeente	Middellang
Voorzieningen	Handhaven van voorzieningen zoals MFC Aperloo en bibliotheek	Gemeente Elburg	Kort
Bezienswaardigheden	Goede bebording naar de vele bezienswaardigheden	Gemeente Elburg	Kort
Duurzaamheid	oprichten van een energie coöperatie	Inwoners	Kort

*Kort is <1 jaar; middellang 1-3 jaar; lang 3-5 jaar

